

След десетилетие на бурни промени сега европейците са изправени пред решения, които ще зададат бъдещия облик на един мирен ред през XXI век. Континентът е пред лицето на жизненоважни предизвикателства. Днес както никога след 50-те години насам наднационалната интеграция не е била по-обхватна, но същевременно никога идеята за Европа и представата за общото бъдеще не са били понеясни отсега. Развитието се направлява от интегрираното ядро на Европа - ЕС. Въпреки успехите консолидиращият процес на европейската интеграция трябваше да преглътне и значителни удари. Междувременно обща тема на разговорите трябва да бъде и това, че ЕС страда от недостатъчна дееспособност, ефективност и прозрачност. Всекидневното дава доказателства за това. Към тях се числи оставката на Европейската комисия, както и финансовият пазарлък около Програма 2000.

Новата валута

Болката, с която германците се разделиха с германската марка, показва каква ценност може да придобие една валута за идентичността на една общност. Събитието на века, каквото бе въвеждането на общата валута евро на 1 януари 1999 г., поставя може би един от най-важните фундаменти за европейската идентичност в началото на XXI век. През май 1998 г. се взема решението за влизането на първоначално единадесет члена в ИВС. След като в самото начало е имало опасения, че строгите критерии за сближаване на условията (конвергентните критерии) не биха могли да бъдат изпълнени от много страни в тежкото икономическо положение през 1998 г. и че непрекъснато ще започват дебати за отлагане, то след това обаче ИВС стартира навреме с единадесет члена. Великобритания и Дания използват своята приета в Маастрихт клауза за изключение (opting-out). На 1 януари 2001 г. като дванайсета държава членка към еврозоната се присъединява Гърция.

В средносрочен план тази крачка ще промени в дълбочина културата на Европа. Общата валута е мирното средство за сплотяване, чрез което в бъдеще европейците съвсем конкретно ще осъзнават, че зависят един от друг. Въпреки сплотяващата си сила въвеждането на еврото крие в себе си голям потенциал за пораждаване на конфликти. Необходим е обикновен, основаващ се върху общата идентичност, консенсус сред европейците, тъй като във времена, когато отвън липсват екзистенциални заплахи, еврото не може само по себе си да бъде елементарната спойка на обединена Европа.

Подготовка за разширяването

С решението на Европейския съвет, взето на 12 и 13 декември 1997 г. в Люксембург, Общността започва преговори за присъединяването на Полша, Унгария, Чехия, Словакия, Естония и Кипър. С избора на "първия кръг" държави кандидати за присъединяването и разширяването на НАТО с Полша, Унгария и Чехия планът за разширяването става по-голям. Въпреки позитивните сигнали трябва да бъде ограничена опасността да се породят шок от отблъскването, което подборът на тези страни можеше да означава за другите желаещи да се присъединят. На срещата на върха в Хелзинки през декември 1999 г. започват преговори с шест други кандидатки - Литва, Латвия, Словакия, България, Румъния и Малта, а Турция получава статут на кандидат за присъединяване. Свързаното с разширяването плурализиране на интересите и намаляването на способността да се постига консенсус в процеса на вземане на решения в Съюза налагат нуждата от реформи. Въпреки голямата трансформация на много държави от Централна и Източна Европа присъединяването на нови членове на ЕС ще засили пропастта в ЕС от гледна точка на развитието и благосъстоянието.

Дори само броят на страните кандидатки и тяхното изходно положение ще претоварят сегашната система на разпределение в областта на селскостопанската политика и регионалните и структурни фондове. След Договора от Амстердам с Програма 2000 не бе използван още един шанс Европейският съюз да бъде успешно подготвен за следващото хилядолетие. Въпреки провеждането на основополагаща реформа старото положение бе циментирано. Пазарлъкът за претеглянето на гласовете в хода на разширяването доведе в Ница не само до несъгласия между старите и новите членове, които се страхуват от членство от втора класа. И в страните членки на бял свят излизат дълго подклаждани опасения, най-вече между големите и малките държави, както и между двете големи членки Германия и Франция.

Границите на Европа

Пред лицето на новите предизвикателства Европа осъзнава не само своите географски граници: Европа трябва да преосмисли своите политически и икономически, духовни и културни граници. Войните на Балканите показват на европейците по един драсти-чен начин пределите на едно общо действие. Различното формиране на интересите, отлагането на решенията в контактната група и силното американско присъствие в НАТО превръщат ЕС в един второстепенен актьор. Досегашните амбиции за създаване на Европейска политика за сигурност и отбрана (ЕПСО), която се смяташе за почти неосъществима, приемат очертания на срещата на върха от Хелзинки през декември 1999 г. ЕПСО е следствие на приближаването на позициите на Великобритания и Франция по този въпрос и разчита на засилване на отношенията на ЕС с НАТО.

Едва с Пакта за стабилност за Югоизточна Европа и първите преговори по споразумението за стабилизиране и асоцииране ЕС за-почва да прилага своя потенциал за избягване и разрешаване на конфликтите. Чрез отварянето на перспектива за присъединяване балканските страни могат да бъдат изведени от сивата зона на липсата на ориентация.

Чрез разширяването ЕС на 28-те се намира в една още по-изложена на опасности позиция и в бъдеще ще бъде конфрнтиран по своите външни граници с потенциала за конфликти на своите рискови съседи. Русия и Украйна са свързани чрез инициативите за стратегическо партньорство на НАТО в архитектурата на общоевропейската сигурност. Съюзът се договаря през 1999 г. в рамките на ОВППС за общи стратегии спрямо Русия и Украйна.

Без провеждането на основополагащи реформи в селскостопанската и структурна политика Европа ще рухне на предела на своите възможности за натоварване и солидарност. За да избегне опасността да не рухне под прекалените изисквания на страните, които дават, и фрустрацията на тези, които вземат, Общността се нуждае от нов договор за солидарност. Европейците трябва да са в състояние заедно да приемат предизвикателствата и да се справят с тях.

Европа няма да се конфрнтира само с пределите на своите възможности за действие и солидарност, но и с границите на своята духовна и културна идентичност. В това се състои нещастieto на европейската политика. Нейната слабост се очертава като истинската ахилесова пета на Европа. Континентът няма да се превърне в единен организъм без общото разбиране, че Европа е една общност с обща съдба.